

Z HISTORIE OSADNÍHO SVÁTKU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

V „ORDINARIÁTNÍM LISTU BUDĚJOVICKÉ DIECÉSE“ č. 20 z roku 1910 tehdejší, v pořadí sedmý, českobudějovický sídelní biskup Josef Antonín Hůlka (diecézi řídil v letech 1907 – 1920) nechal napsat tento text:

*Koncem roku 1909 bylo tomu právě 50 let, co nezapomenutelný biskup Jan Valerián Jirsík (pozn.: byl v pořadí čtvrtým českobudějovickým biskupem a diecézi řídil v letech 1851 – 1883) zavedl po celé své diecési zvláštní způsob uctívání Nejsvětější Svátosti, s jakým se málo kdy jinde setkáváme. Bylo to totiž roku 1859, kdy jmenovaný biskup vydal pastýřský list, v němž nabádal své milé diecesány k horlivé návštěvě a nadšenému uctívání Nejsvětější Svátosti, aby tak odumírající víra opět byla oživena a zároveň odčiněny byly aspoň částečně nesčetné urážky v této Svátosti Spasiteli tak často činěné. K tomuto pastýřskému listu (pozn.: uveřejněn v Cir. Ordin. epples ex anno 1859, pag. 87) připojen byl též pořádek, jakým tato pobožnost po celé diecési a v každém farním chrámu Páně zvláště měla býti konána. Tímto opatřením se stalo, že je Nejsvětější Svátost v naší diecési po celý rok uctívána každý den na jiné farní osadě, jakoby se tato úcta z jedné osady na druhou přenášela. A jak přijal zbožný, křesťanský lid toto nařízení? U zbožného našeho lidu došla myšlenka biskupa Jirsíka tak nadšeného přijetí, že nejen ve svůj určitý den, který dostal charakteristické jméno „**osadní svátek**“, své farní chrámy do posledního místečka naplnil, nýbrž žádal častější veřejné uctívání Nejsvětější Svátosti. Aby tomuto přání bylo vyhověno, zakládaly se eucharistické osadní jednoty se závazkem jednou měsíčně zúčastniti se společné pobožnosti a přispěti též nějakým obnosem na potřeby chudých farních chrámů – a lid vítal tyto spolky a četně za člena přistupoval...“.* Tolik „Ordinariátní list budějovické diecéze“ z roku 1910.

A tak, ve shodě s výše uvedeným textem, na přání biskupa Jana Valeriána Jirsíka, již od roku 1859 každý den v roce stoupaly k Božím trůnu modlitby za českobudějovickou diecézi a jejího biskupa, kněze, jáhny, kněžský dorost, řeholníky a řeholnice a jiné zasvěcené osoby a věřící jistě také prosili za Boží požehnání i pro svoji mateřskou farnost a pro své rodiny, přátele a dobrodince a samozřejmě byl také současně v každé farnosti osadní svátek významnou oslavou Nejsvětější svátosti oltářní. Je jisté, že každý duchovní správce farnosti věnoval osadnímu svátku zvýšenou pozornost a k aktivní účasti na něm obětavě vedl své farníky všech věkových kategorií.

Původní rozpis farností, kde měl být který den v daném roce uskutečněn osadní svátek, byl znovu, zcela beze změn, uveřejněn v diecézním věstníku „Acta curiae episcopalis Boh.-Budvicensis“, rok 1928, str. 18 – 19 a tak znovu připomenut.

A jaká je historie slavení osadního svátku v Jindřichově Hradci?

V rozdělení „osadních svátků“ do jednotlivých farností českobudějovické diecéze, které bylo v roce 1859 přílohou pastýřského listu biskupa J. V. Jirsíka, a znovu uveřejněno v roce v roce 1928, je stanoveno, že v Jindřichově Hradci bude Nejsvětější svátost k veřejné adoraci vystavována takto:

1. listopadu - františkánský klášterní kostel svaté Kateřiny - po celé dopoledne (odpoledne přebírá výstav Nejsvětější svátosti kapucínský klášterní kostel v Sušici)

31. prosince - proboštský chrám Nanebevzetí Panny Marie - po celý den. Bylo to tedy v poslední den kalendářního roku, kdy, jakoby v této jedné z nejvýznamnějších farností diecéze, v níž farář měl papežem Urbanem VIII. od roku 1625 udělen titul probošt a právo při slavnostních bohoslužbách používat mitru a berlu i další pontifikálie, se měly osadní svátky v daném roce v českobudějovické diecézi slavně dovršit a 1. ledna mohl být zahájen jejich nový cyklus.

V klášterním kostele sv. Kateřiny se přestal výstav Nejsvětější svátosti konat brzy po násilném odvezení františkánů z jejich kláštera v dubnu roku 1950, avšak v šedesátých letech zde zavedl tehdejší administrátor proboštství, P. Josef Kavale, celoodpolední výstav Nejsv. Svátosti a adoraci každoročně v neděli, která předcházela Popeleční středě, tedy v době vrcholícího masopustu. Po jeho odchodu z Jindřichova Hradce v roce 1973 toto zaniklo.

V proboštském chrámu v poslední den kalendářního roku, 31. prosince, přetrval, díky obětavosti farníků, celodenní výstav Nejsvětější svátosti oltářní těžká padesátá léta 20. století, plná náboženské nenávisti a pronásledování věřících, v šedesátých letech a začátkem let sedmdesátých velmi dbal o jeho každoroční dodržování P. Josef Kavale a také jeho nástupce P. Oldřich Votava s tím byl svolný, avšak celodenní výstav Nejsvětější svátosti, tak jako v dlouhé řadě předcházejících let, se uskutečnil naposledy v roce 1986, pak se čím dál víc zkracoval, např. v roce 1987 od 14,00 do 16,00 hodin, v následujícím roce

od 14,00 do 15,30 hodin a v roce 1989, tedy už po tzv. „sametové revoluci“, kdy již církev měla plnou svobodu a navíc sympatie široké veřejnosti, do kostelů se vrátili ti, kteří se za totality tam báli vkročit a na bohoslužby přišli i ti, kteří tam ještě ani nikdy nebyli, se z rozhodnutí P. Oldřicha Votavy poprvé výstav Nejsvětější svátosti už vůbec nekonal. Podobně zanikly v době totality osadní svátky i v celé řadě dalších farností českobudějovické diecéze, zejména v těch, kde již nebydlel jejich duchovní správce a kde farníci vlivem ateizace venkova ztratili o adoraci zájem. A tak tato eucharistická farní slavnost – osadní svátek – z diecéze postupně mizela. Snad po roce 1989 byla v některých farnostech českobudějovické diecéze postupně obnovována, podobně, jako tomu bylo i v Jindřichově Hradci.

Zde hned v roce 1990 obnovil další administrátor probošství, P. Karel Vrba O.Carm., 31. prosince slavení osadního svátku celodenním výstavem Nejsvětější svátosti a navíc zavedl v tento poslední den v roce v době od 23,00 do 24,00 hodin noční výstav Nejsvětější svátosti s adorací, jehož smyslem bylo ukončit právě uplynulý rok křesťanským způsobem. O tuto novotu byl zprvu větší zájem farníků, který však postupně upadal, až v 2010 se noční adorace uskutečnila naposledy. Ve slavení osadního svátku 31. prosince ve farním proboštském chrámu celodenním výstavem Nejsvětější svátosti, pokračoval od roku 1993 také zprvu administrátor probošství a pak od roku 1995 řádný farář s titulem probošt P. Václav Habart.

V roce 1997 se rozhodl diecézní biskup ThDr. Antonín Liška CssR v českobudějovické diecézi osadní svátky obnovit. Na biskupství byl vypracován nový rozpis farností a míst pro celodenní výstav Nejsvětější svátosti.

Pastorační praxe však prokázala, že dobrá snaha navázat na stav, který byl např. před druhou světovou válkou, se ukázala v praxi jako nereálná. Vždyť, jak třeba uskutečnit v rozpise předem pevně stanovený den celodenního výstavu Nejsvětější svátosti např. ve farnostech jindřichohradeckého vikariátu, jako je např. Horní Pěna, Číměř, Člunek, Blažejov, Roseč nebo Staré Město pod Landštejnem, kde i v neděli se bohoslužeb účastní pouze hrstka věřících a ve všední den by na osadní svátek nepřišel do kostela asi vůbec nikdo. Ve městech je situace přece jen jiná. **Pro Jindřichův Hradec byl nově určen za osadní svátek 1. listopad, kdy je Slavnost Všech svatých.** Nebylo tedy navázáno na ten původní rozpis, kdy termín 31. prosinec byl pro osadní svátek v J. Hradci tradičně vžitý. Stejně, jako tomu bývalo v posledním dnu v roce, také nyní 1. listopadu bývá po ranní mši svaté v proboštském chrámu zahájení výstavu Nejsvětější svátosti, ten pak pokračuje celý den a ukončen je před zahájením večerní mše svaté. Toto slavení osadního svátku trvá v Jindřichově Hradci dodnes, byť s určitými potížemi, které spočívají v tom, že i ve zdejší městské farnosti (Jindřichův Hradec má okolo 23.00 obyvatel) se postupně snižuje počet pravidelných účastníků bohoslužeb a tedy i těch, kteří mají možnost zajistit během dne adoraci.

Osadní svátek totiž vždy vyžaduje ochotu a obětavost farníků, protože není možno nechat kostel s vystavenou Nejsvětější svátostí liduprázdný, aniž by se kdo před ní modlil (adoroval) a současně svojí přítomností hlídal otevřený kostel, aby se v něm snad neděly nějaké nepravosti. Tato služba není záležitostí kněží a jáhnů, ale především nás, laiků. Dávno je pryč stav, jak se o něm píše v nahoře uvedeném textu: „*U zbožného našeho lidu došla myšlenka biskupa Jirsíka tak nadšeného přijetí, že ... ve svůj určitý den, který dostal charakteristické jméno „osadní svátek“, své farní chrámy do posledního místečka naplnil...*“. Bohužel, ani u nás v Jindř. Hradci, když je 1. listopadu „osadní svátek“, o něčem takovém široká veřejnost, současná polopohanská společnost, vůbec neví a dokonce také někteří věřící, kteří i pravidelně každou neděli navštěvují bohoslužby a při ohláškách to slyší, to ke své škodě, snad nevědomky, zcela přehlížejí nebo na to zapominají. Pravdou je, že během dne do otevřeného proboštského chrámu přece jen někdo se zajde aspoň na chvíli pomodlit, ale také nastává doba, kdy jsou zde přítomni pouze v časovém rozvrhu předem zapsaní adoranti. Taková je současná situace. Avšak, kde to jen trochu jde a je o to zájem věřících, od slavení osadních svátků by se rozhodně nemělo ustupovat, aby tak, dle přání biskupa Jana Valeriána Jirsíka, : „*odumírající víra opět byla oživena a zároveň odčiněny byly aspoň částečně nesčetné urážky v této Svátosti Spasiteli tak často činěné*“ a také za naši diecézi, její Otce biskupy, za farnosti, kněze, jáhny a další služebníky církve i za nová kněžská a řeholní povolání není nikdy modliteb dost.

Ing. Karel Bajer (2014)